Супыніць зьверствы фашысцкіх разбойнікаў

Недапусьцім забойства лепшых рэволюцыйных змагароў

ПРОЛЕТАРЫ УСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА

№ 198 (1467) | ЧАЦЬВЕР, 27 жніўня 1931 г.

ШТОДЗЕННАЯ ГАЗЭТА РАБОЧА-СЯЛЯНСКАЙ МОЛАДЗІ
Орган ЦК і Менгаркому ЛКСМБ
УМОВЫ ПАДПІСКІ:

1 месяц	30 кап.
3 месяцы	90 "
6 месяцаў	1 р. 80 "
1 год	3 р. 60 "

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
Менск, вул. Карла Маркса, 36
Тэлефоны: рэдактара—7-25,
сэкратарыят—12-19.
АДРАС КАНТОРЫ:
Комсамольская 25, тэлеф. № 808.
ГОД ВЫДАНЬНЯ XI.

Кошт асобнага №—2 кап.

Расьце лавіна магутных пратэстаў у абарону політвязьняў фашысцкіх засьценкаў

Вызваліць лепшых сыноў працоўнага народу

Клясавая сьвядомасьць пролетарскай солідарнасьці не дазваляе нам застацца ў баку ад разгорнутай масавай кампаніі протэсту супроць разгулу нячуванага тэрору ў фашысцкай Польшчы, Заходняй Беларусі і Заходняй Украіне.

Мы, замежныя рабочыя і політэмігранты г. Менску, ня можам быць роўнадушны, калі гутарка ідзе аб тым, што нашым братом па клясе і ідэі, якія пакутуюць у засьценках Навін-Калуцку Пінску, пагражае фізычнае зьнішчэньне.

Мільёны протэстуюць. Мы лічым сваім абавязкам далучыцца да гэтага магутнага голасу протэсту.

Мільёны патрабуюць безадкладнага спыненьня крывавых зьдзекаў над працоўнымі і політзьняволенымі „культурнай" і „цывілізаванай" Польшчы. Мільёны патрабуюць безадкладна вызваліць усіх рабочых, сялян, комуністых, кі утыя Пілсудзкім у турмы за адважную барацьбу супроць ураду голаду і вайны. Мы, сьведкі і ахвяры капіталістычнай эксплёатацыі і фашысцкага тэрору—учора, а сьведкі і актыўныя удзельнікі пераможнага соцыялістычнага будаўніцтва—сёньня, патрабуем ад фашысцкага ўраду Польшчы безадкладна адчыніць турэмныя краты і вызваліць лепшых сыноў працоўнага народу, лепшых барацьбітоў рэволюцыі. Мы напамінаем нашым братом па клясе, што турма,—тэрор дубінка і бізун Пілсудзкага не дапамогуць; мы заклікаем іх яшчэ больш інтэнсыўна працягваць сапраўды гэроічную барацьбу за соцыяльнае і нацыянальнае вызваленьне, мы заяўляем ім—

„Мы не адны. З вамі ўвесь міжнародны пролетарыят, усё лепшае чалавецтва; з вамі ў першую чаргу ўдарная брыгада сусьветнага пролетарыяту—Савецкі Саюз, у тым ліку і мы, замежныя рабочыя і політэмігранты, якія ганарацца сваім удзелам у соцыялістычным будаўніцтве!"

У адказ на крывавы тэрор у Польшчы, Заходняй Беларусі і Зах. Украіне, мы безадкладна ўзмацнім матар'яльную і моральную дапамогу барацьбітам рэволюцыі.

У адказ на крывавыя оргіі фашысцкіх катаў, мы ўсе сілы, нэрвы і мускулы, увесь мозг аддамо справе завяршэньня пабудовы соцыялістычнай экономікі ў краіне дыктатуры пролетарыяту.

Мы заклікаем працоўных і працоўную інтэлігенцыю ўсіх краін выступіць на дапамогу ахвярам фашысцкага рэжыму Польшчы.

Мы верым у сілу інтэрнацыянальнай солідарнасьці і не супакоімся датуль, пакуль фашысцкія каты ня спыняць свае зьдзекі над гэроічнымі політвязьнямі.

Далоў рэжым Пілсудзкага—рэжым беспрацоўя, голаду, тэрору і вайны!

Далоў фашысцкі турэмны рэглямант!

Няхай жыве КПП, КПЗБ і КПЗУ!

Няхай жыве падпольная МОПР'аўская організацыя Польшчы, Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны!

Няхай жыве рэволюцыйны і нацыянальна-рэволюцыйны рух працоўных мас Польшчы, Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны!

АГУЛЬНА-ГАРАДЗКІ СХОД ЗАМЕЖНЫХ РАБОЧЫХ І ПОЛІТЭМІГРАНТАЎ.

Менск, 25-VIII-31 г.

Руку на дапамогу

Рабочыя, служачыя і студэнты практыканты саўгасу Падбярэзьзе, Віцебскага р-ну, організавалі агульны суботнік у карысьць МОПРу.

Рабочы віцебскай фабрыкі „Сьцяг індустрыялізацыі" тав. Чыжоўскі ўнёс ў фонд дапамогі політзьняволеным 50 р.

3000 рабочых і работніц панчошнай фабрыкі імя Клары Цэткін рашуча протэстуюць супроць зьдзекаў фашыстых над політзьняволенымі:

На мітынгу протэсту рабочыя пастанавілі ўзмацніць мопраўскую работу, організаваць новыя брыгады імя МОПР'у і Парыскай Комуны, ліквідаваць запазычанасьць па членскіх узносах у МОПР, перавыканаць прамфінплян.

На шляху да рашаючых боек

Рэзкае абвостраньне клясавай барацьбы ў Польшчы, Зах. Беларусі і Зах. Украіне характарызуецца зараз далейшым, больш магутным уздымам рэволюцыйнага руху на вышэйшую ступень, больш хуткім нарастаньнем прадпасылак рэволюцыйнага крызісу.

Выступленьні пролетарыяту, уздым на барацьбу шырокіх мас працоўнага сялянства, рост нацыянальна-вызваленчага руху на Зах. Беларусі і Зах Украіне набываюць выключна бурны характар. Хаця гэты ўздым не роўнамерны, але-ж ён ідзе па лініі злучэньня экономічнай барацьбы з барацьбой політычнай. Ён характарызуе рост уплыву і кіруючай ролі комуністычнай партыі ў шырокіх працоўных масах. Разам з тым, гэты ўздым спадарожваецца ўсё большым уцягненьнем у рэволюцыйную барацьбу хістаючыхся элемэнтаў дробнай буржуазіі, ён спадарожваецца ростам бражэньня сярод дзяржаўных служачых, якое выклікана ўзмацненьнем наступаў фашысцкай дыктатуры і на іх матар'яльнае становішча. Акрамя таго, вялізарнейшае значэньне ў разгортваньні рэволюцыйнага руху мае рост рэволюцыйных настрояў у салдацкіх масах.

У залежнасьці ад уздыму рэволюцыйнага руху і росту рэволюцыянізуючага ўплыву Савецкага Саюзу стаіць і разьвіцьцё рэволюцыйнай літаратуры ў Польшчы, Зах. Беларусі і Зах. Украіне. Мы сёньня друкуем першую старонку твораў рэволюцыйных пісьменьнікаў Зах. Беларусі. Гэта літаратура выкоўваецца ў падпольлі ў жорсткім клясавым змаганьні з рэжымам фашысцкай дыктатуры. Яна вырастае ў турмах, засьценках і праз перагароды прарываецца праз фашысцкі тэрор прарываецца ў масы. Ужо сам факт зьяўленьня гэтай літаратуры гаворыць аб тым, што побач з экономічным крызісам адбываецца крызіс буржуазнай культуры.

Усё гэта сьведчыць што асновы фашысцкай дыктатуры пагойдваюцца з вялікай сілай і ўсё больш навісае над ім пагроза пагібелі. Адсюль замяшаньне і мітусяніна ў пошуках выхаду. Гэты выхад фашызм шукае ў разгроме рэволюцыйнага руху, ў падрыхтоўцы антысавецкай інтэрвэнцыі.

У выкананьні гэтых намераў адносна вялікую ролю з польскай буржуазіяй грае беларуская і украінская буржуазія. Іх вернай апорай—соцыял і нацыянал-фашысты ўзмацняюць манэўраваньне, імкнуцца паказаць сябе ў ролі „опозыцыі" да ўраду. Патрэбна ім гэта для таго, каб затрымаць рэволюцыянізаваньне шырокіх мас, каб даць магчымасьць катам Пільсудзкага працягваць разбойнічыя расправы з рэволюцыйнымі выступленьнямі, расправы з авангардам іх—комуністычнай партыяй. Але-ж рост рэволюцыйнага руху з кожным днём звужае манэўраную базу соцыял-і нацыянал фашыстых. Ашуканыя масы рабочых і працоўных усё больш пачынаюць адыходзіць ад сваіх „правадыроў", а правадыры ўсё больш выконваюць ролю апоры фашысцкіх катаў у крывавай расправе з нарастаючым рэволюцыйным рухам.

Крывавы тэрор—адзіны сродак, за які ў перадсьмяротнай агоніі хапаецца польскі фашызм. Вакол яго групуюцца ўсе чорныя сілы, пачынаючы ад соцыял-і нацыянал-фашыстых, служак царквы і канчаючы дэклясаванымі элемэнтамі, крымінальнымі злачынцамі, бандамі галаварэзаў, карманшчыкаў забойцаў і г. д.

Ня так даўно „сьвяты" мітрополіт Дзяніісеў зьвярнуўся з спэцыяльным пасланьнем да ўраду, у якім патрабаваў вызваленьня Кавэрды—забойцы савецкага поўнамоцнага прадстаўніка ў Варшаве тав. Бойкава. Фашысцкія ахраньнікі зараз склалі хаўрус з крымінальным элемэнтам для фізычнага зьнішчэньня політвязьняў у турмах фашысцкае Польшчы. Падкупленыя прадстаўнікамі ўлады, урадавымі чыноўнікамі, полісцкія банды крымінальнікаў учыняюць жудасныя зьбіцьці політзьняволеных. Менавіта дзеля таго, каб зручней ажыцьцявіць рэжым фізічнага зьнішчэньня рэволюцыянэраў фашысцкі ўрад і ўвёў новы турэмны рэгламэнт. Гэты рэгламэнт ужо пачаў ажыцьцяўляцца з 21 жніўня.

Але ж усім гэтым фашысцкая дыктатура падрубае сук, на якім сядзіць. Хуткае нарастаньне прадпасылак рэволюцыйнага крызісу ў Польшчы—у наяўнасьці. Галоўным лёзунгам польскай комуністычнай партыі на данным этапе барацьбы зьяўляецца змаганьне за ўладу праз паўсядзённыя запатрабаваньні працоўных.

Для гэтага неабходна далейшае умацаваньне партыі, пашырэньне яе ўплыву ў масах, распаўсюджваньне рэволюцыйнага прыкладу Савецкага Саюзу і умацаваньне адзінага рэволюцыйнага фронту з нямецкім пролетарыятам.

У пролетарскай рэволюцыі—адзіны шлях сацыяльнага і нацыянальнага вызваленьня прыгнечаных мас Польшчы, Зах. Беларусі і Зах. Украіны.

Насустрач сямнаццатаму

Комсамолія Віцебшчыны да МЮД'у

* За ліпень і палову жніўня прынята ў КСМ рабочай моладзі 1910 ч. Перадана ў партыю 252 комсамольцаў. За жнівень м-ц організавана 11 новых колгасных ячэек. Ва ўсіх ячэйках р-ну організаваны гурткі „Ленінскай заразкі" па політычнай падрыхтоўцы навічкоў.

* Колектыў пабудовы новай панчошнай фабрыкі ўзяў абавязак пусьціць у ход фабрыку датэрмінова пуск назваць імем 17 МЮД'у. На пабудове ўжо адпрацавалі 150 чалавек комсамольцаў розных ячэек. Суботнікі працягваюцца. Пры ГК ЛКСМБ створаны кантрольны пост, які сочыць за ходам будаўніцтва.

* 26-га жніўня праводзіцца рабочая конфэрэнцыя рабочых гарбарнай прамысловасьці па пытаньню якасьці продукцыі. Такая-ж конфэрэнцыя рыхтуецца і ў швэйнай прамысловасьці.

* 28-га жніўня праводзіцца конфэрэнцыя комсамольцаў-будаўнікоў па пытаньню ходу будаўніцтва. Да 17 МЮД'у будзе датэрмінова пабудавана памяшканьне ФЗВ будаўнікоў.

* 30 жніўня праводзіцца гарадзкі зьлёт плянава-опэрацыйных груп 5-га верасьня будуць праведзены агульна-гарадзкія комсамольскія манэўры.

* Піонэрорганізацыя р-ну таксама ўключылася ў праведзеньне МЮД'у. Гарбюро ДКА выпрацавала конкрэтны плян па якому на мясцох распачата праца.

* Комсамольцы Баравянскага сельсавету ў падарунак 17 МЮД'у організоўваюць чырвоны абоз з хлебам.

Па комсамольскім ячэйкам

* На заводзе „Комунар" адчыняецца комсамольскі інтэрнат на 40 чал. Большая палова жыхароў інтэрнату комсамольцы-навічкі. Па ініцыятыве колектыву ЛКСМБ „Комунару" пры заводзе адчыняецца школа-комбінат рабочай асьветы. Пачынаецца комплектаваньне. Тут каля 200 чал. будуць вывучаць організмы сваіх варштатаў. Ячэйка АСОавіяхэму організавала спэцыяльныя гурткі па вывучэньню танкавай і авіясправы.

* На праведзенай конфэрэнцыі моладзі рымарнай фабрыкі (Менск) 8 чал. падалі колектыўную заяву ў комсамол. З 30 чал. да кантрольнага пленуму. Колектыў вырас зараз на 80 чал.

* Ва ўсіх цэхах папяровай фабрыкі „Гэрой працы" (Добруш) організаваны плянава-опэрацыйныя групы, якія да 17 МЮД'у праводзяць праверку плянаваньня цэхаў.

* Пры літаратурным гуртку друкарні імя Сталіна організавана юнацкая сэкцыя. У сэкцыю ўвайшло 25 маладых пачынаючых пісьменьнікаў і поэтаў. 250 чал. займаюцца ў вайсковым гуртку. Цэхі рыхтуюцца да вытворчых падарункаў 17 МЮДу.

За поўную рэалізацыю пазыкі „3-ці рашаючы"

„ПЯЦЬ ХВІЛІН І БЯЗ СПРЭЧАК"—

вынік опортуністычных адносін да рэалізацыі пазыкі з боку паасобных комсамольскіх організацый

Прыцягнуць да адказнасьці опортуністых з Сураскага РК ЛКСМБ, забясьпечыць поўнае выкананьне плянаў на працягу бліжэйшых дзён

Кантрольная заданьне на рэалізацыю пазыкі „3-ці рашаючы" па горадзе і колгасным сэктары перавыканана. Значна адстае аднаасобны сэктар.

Комсамольскія організацыі за апошні час паслабілі сваю ўвагу да рэалізацыі пазыкі. Большасьць ячэек ня выканала пастанову ЦК УсеЛКСМ аб вярбоўцы кожным комсамольцам 6 падпісчыкаў.

Патрэбна зараз-жа ўзмацніць удзел комсамолу ў рэалізацыі пазыкі. Паслаць спэцыяльныя брыгады на вёскі, паставіць задачу перад кожным комсамольцам: дабіцца шляхам разгортваньня організацыйна-масавай работы выкананьня пастановы ЦК УсеЛКСМ.

1 верасьня мы павінны рапартаваць ураду аб поўнай рэалізацыі пазыкі сярод аднаасобнага сэктару.

„У спрэчках не выступаць"!

Сураж. Райком ЛКСМБ, на чале з сэкратаром, не разумеючы вялікай політычнай важнасьці рэалізацыі пазыкі „3-га рашаючага". Вось яскравы факт. Сэкратар райкамолу, у той час, як комсамольскія ячэйкі на вёсцы не праводзяць ніякай працы па рэалізацыі пазыкі, для інформацыі па гэтаму пытаньню на пленуме райкому КСМ даў 5 хвілін і катэгорычна забараніў выступленьне ў спрэчках на пытаньню рэалізацыі пазыкі.

—Комсамольскія ячэйкі пад адказнасьць райкому ўзялі на 500 руб. облігацый першага выпуску „Пяцігодка—у 4 гады", аднак, райком да гэтага часу ніводнай капейкі ня ўнёс.

Такія опортуністычныя адносіны павінны знайсьці сваю ацэнку з боку бюро ЦК ЛКСМБ. **Юркевіч.**

Раўняцца па лепшых

ГОРКІ. Дзякуючы вялікай рабоце, праведзенай комсамольскай ячэйкай і грамадзкасьцю, усе колгасьнікі „Чырвонага Агарода", „Чырвонай Фэрмы", „Красьвету" падпісаліся на месячны заработак на пазыку „3-ці рашаючы".

Дзераза.

ЛЮБАНЬ. Кантрольнае заданьне рэалізацыі пазыкі „3-га рашаючага" колгасам „Чырвоная зорка" перавыканана на 120 руб. За выключэньнем колгасьнікаў: Стрыгана, Ялевіча і Прымушэнкі, усе колгасьнікі падпісаліся на пазыку.

Бурда.

Узварушыць усю грамадзкасьць

РАГАЧОЎ. (Ад нашага юнкора). Рэалізацыя кантрольных лічбаў падпіскі на пазыку „3-ці рашаючы" на Запольскім сельсавеце знаходзіцца ў ганебным стане. Выкананьне складае 47,6 проц.

Гэта тлумачыцца тым, што грамадзкасьць, на чале з камісіяй садзейнічаньня і яе старшынёю тав. Сталяровым не надалі гэтай кампаніі вялікага політычнага значэньня. Сярод аднаасобнікаў пазыка рэалізавана ўсяго на 12,7 проц. заданьня.

Комсамольская організацыя павінна ўзварушыць усю грамадзкасьць і дабіцца перавыкананьня кантрольнага заданьня. **Сямянцоў.**

На працягу дэкады рэалізаваць заданьне

СЛУЦАК. Рэалізацыя пазыкі „3-ці рашаючы" па Ленінскім сельсавеце праходзіць марудна. Заданьне ў 10700 руб. да гэтага часу рэалізавана сярод колгасьнікаў толькі на 4490 руб., сярод аднаасобнікаў на 835 руб.

Комсамольская ячэйка павінна мобілізаваць усе сілы і дабіцца на працягу дэкады рэалізацыі з такім разьлікам, каб на кожны двор прыпала ня менш 10 руб. облігацый.

Шарупіч.

Па кайданах фашысцкага тэрору

наносіць удары рэволюцыйная беларуская літаратура Заходняй Беларусі

Сёньня мы прапануем увазе нашых чытачоў літаратурную старонку, прысьвечаную рэволюцыйнай літаратуры Заходняе Беларусі. Матар'ялы, пададзеныя ніжэй апавядаюць пра гэроічную барацьбу пролетарыяту і працоўнага сялянства Заходняй Беларусі супроць фашысцкае дыктатуры Польшчы, за соцыяльнае і нацыянальнае вызваленьне.

У гэтай жорсткай бойцы клясаў, з якой пераможцаю выйдзе пролетарыят і якую ўзначальвае КПЗБ, нараджаецца беларуская пролетарская літаратура Заходняй Беларусі. За кратамі вастрогу, пад абсацам паліцыянта, у ціскох страшэннага экономічнага крызісу нараджаецца гэтая літаратура, якая мобілізуе працоўныя масы пад штандары КПЗБ,

С. Сьвітка.

Амністыі

Чалаве каля ста іх выйшла на вуліцу і накіравалася ў напрамку 'мясцовага астрогу. Высока гарэў, палыхаў полымем, быццам абліты кроўю транспарант, на якім чыясьці рука вы пісала толькі адно слова: „Амністыі".

Ішлі з узьнятай галавою і з пяяньнем свайго баявога гымну Песьня бунту і надзеі ў сьветлянную будучыню грымела над імі...

А шэрагі бязупынна павялічваліся ўсьцяж новымі і новымі дзесяткамі... сотнямі... Усьцяж новыя і новыя людзі далучаліся да паходу.

Гэта ўжо ня йшла сотня. Гэта ўжо рухалася і плыла амаль ня некалькі тысячная гушча вякамі абдзіраных, заўсёды галодных, заўсёды прыгнечаных нявольнікаў.

Апруцянелыя ад нечаканага здарэньня поўадзінокія поліцыянты маўкліва прапускалі паход, сыходзячы з дарогі. А яны ішлі... Высахлыя з голаду маткі, жонкі з малымі дзіцянятамі на руках, з раскудлачанымі валасамі, з шырока расчыненымі, поўнымі адчаю, вачыма, старэнькія, сівыя як галубы, бацькі ледзь паднімаючыя ногі, натоўпы заплаканых дзяцей ў лахманох, цераз якія вызіралі косьці, абцягненыя жоўтаю скураю, а між імі сотні чорных спрацаваных рабочых.

Вось на павароце вуліцы заблішчэў ланцуг халоднае сталі, скіраванай сваімі гастрыямі да зблізкаючагася паходу. А ён гудзеў усьцяж бліжэй і бліжэй..- бурліў...падыходзіў..,

Адзін шалёны парыў... гукнула некалькі стрэлаў ў натоўп і сталёвы ланцуг разьляцеўся. Яшчэ момант і згінула сталь, затопленая патокам жывых цел... і цераз некалькі часін толькі адзін труп рабочага абазначыў тое месца, дзе нядаўна была сталёвая сьцяна. А людзкі паток каціўся ўжо далей.

Здалёка паказаўся вастрог. І з тысячы грудзёў рухаючагася паходу ўзьняліся і залуналі над галавою крыкі: „Амністыі! Амністыі!..."

— Аддайце нашых бацькоў,—крычалі галодныя, абадраныя дзеці...

— Нашых сыноў, мужыкоў, братоў —гукалі жанчыны...

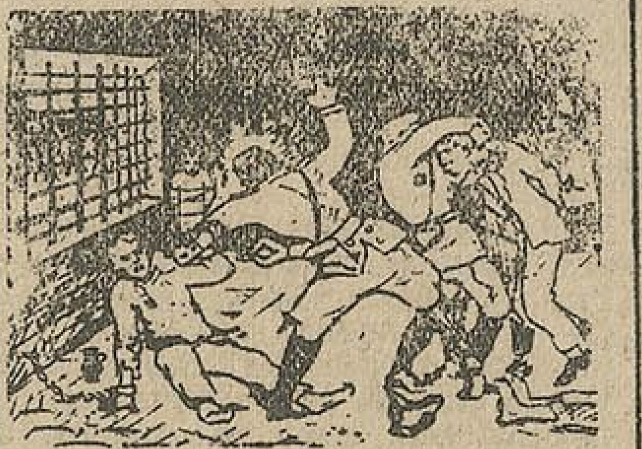
Пачуў, убачыў вастрог. І з сотняў закратаваных вокнаў. з сотняў грудзей закутых змагароў грымкнуў, паліўся на вуліцу гымн... залуналі поклічы... гукнула тысячагалоснае „гура",. Задрыжэў шэры, заўсёды маўклівы вастрог. Нават тоўстыя сьцены вастрогу не заглушаць покліч барацьбіта, не заглушаць песьні заранкі свабоды. Грымеў, дрыжэў шэры вастрог.

А на вуліцы, перад жалезнаю вастрожнай брамай, бурліў, хваляваўся людзкі паток, які з часіны на часіну павялічваўся і выглядаў усьцяж гразьнейшым.

Узьнятая на нейкую скрыню таварышкамі, прамаўляла жанчына:—„нашых сыноў, бацькоў, мужыкоў і братоў тые чамі пазаганялі за гэтыя вастрожныя муры, закулі ў кайданы, а за вошта? За тое, што яны не хацелі ўжо больш слухмяна насіць свае ярмо, што не хацелі ціха і пакорліва здыхаць з голаду, што дамагаліся справядлівасьці. Што не хацелі больш сваім потам, крывёю і сьлязамі сваіх пухнучых з голаду сем'яў, узбагачаць і карміць тыранаў"...

Раптам з-за ўгла выскачыў аддзел коннае поліцыі і, размахваючы голымі шаблямі, уліўся ў натоўп. Пачуліся праклёны—крыкі і енкаты патаптаных коньмі. зачырванела на паліцэйскіх шаблях кроў...

Прамаўчыня стаяла яшчэ на скрыні і нешта гукала, махаючы сьцісьненым кулаком у напрамку атакуючых паліцыянтаў, але... удар шаблі плашмя па галаве наляцеўшага поліцыянта, і яна, абліваючыся крывёю, упала пад ногі каню. У жахлівым перапудзе кі-

нуліся ўсе ўцякаць пераварочваючы і душачы адзін аднаго, а з-заду за імі наскапыта нясьліся суміршчэлі, б'ючы плашмя шаблямі па галовах дагнаных і топчучы разгарачанымі коньмі...

Расправа закончылася. Больш дзесятка мужчын, жанчын і дзяцей з паразьбіванымі галовамі, з паламанымі касьцямі пад капытамі коняў ляжалі на вуліцы. Крокам,—у стройных радох, з камісарам наперадзе, з паднятымі горда галавамі варочаліся пераможцы...

А вастрог бясьсільна шалеў, узіраючыся на крывавую бойню. Ляцелі з дзынкам шыбы, гулка гудзеў ад удараў у жалезныя дзьверы камэраў вастрожны будынак і лякацеў, дрыжэў ад крыкаў...

Але дарма хапаліся рукі за сталёвыя вакопныя краты, дарэмна білі ў жалезныя дзьверы.

Моцны краты, дзьверы і сьцены вастрогу... А ён грымеў...

Цераз паўгадзіны ў браму вастрогу ўваходзіў для суміранньня бунтаўнікоў аддзел войска і поліцыі.

В. Таўлай

У дэфэнзыве

В. Таўлай—малады пролетарскі поэта Заходняй Беларусі. Член КСМ ЗБ. Прымаў актыўны ўдзел у барацьбе з польскім фашызмам і беларускім нацыянал-фашызмам. Удзельнік вядомай сваім баявым характарам вучнёўскай забастоўкі ў Віленскай беларускай гімназіі ў 1929 годзе. За гэтую забастоўку выданы нацыянал-фашыстым Астроўскім у рукі польскай поліцыі. Арыштаваны паўторна перад 15 МЮДам, прасядзеў год у турме. Засуджаны фашысцкім судом на катаргу—уцёк у СССР.

Рэд.

Ноч узьдзела на твар зямлі
змрокаў панурых вуаль.

. . . .

Ціш. Дэфэнзыва. На сэрца ляглі
думкі. Ня думкі—сталь.

Б'ецца сэрца ў грудзёх, як прыбой.
Кроў—як морскія хвалі.
Сэрца! —спакойна! Нас з табой
сёньня ў палон забралі.

Будзь-жа сталёвым. Пачуцьці—
здушы!
Гарт —перамогі заруна.
Скора нас выведуць з гэтай ціны
і—павядуць на мукі.

Стане прад намі шпіцляў рад,
сьмехам скрывіўшы морды.
Хай-жа ўбачыць шпіцлеўскі гад
ненавісьць нашу і гордасьць!

Хвіліна. Падзе загад: „узяць!"
Ты—абамлееш ад болю.
Але нашу сталёвую раць
ня выдадзім мы ніколі!!!

. . . .

Ціха дрэмле ноч за акном.
Поўнач прайшла маршам.
Скора прыйдзе і бразьне замком
шпіцэль—„пшодовнік старшы". 1)

Можна. Гатовы. У сэрцы—спакой
стальлю залёг гартаванай.
Будзем змагацца! Прымаем бой
з вашым насільлем паганым!

Можаце вырваць з грудзей маіх
сэрца і даць мне—сьмерць.

1) поліцэйскі чын.

С. Сьвітка.

Паны балявалі

Гэта быў першы дзень каталіцкага вялікадня. У аднэй з камэраў сумна сядзелі політвязьні. Ані лусты хлеба з волі, ніводнае пасылкі...

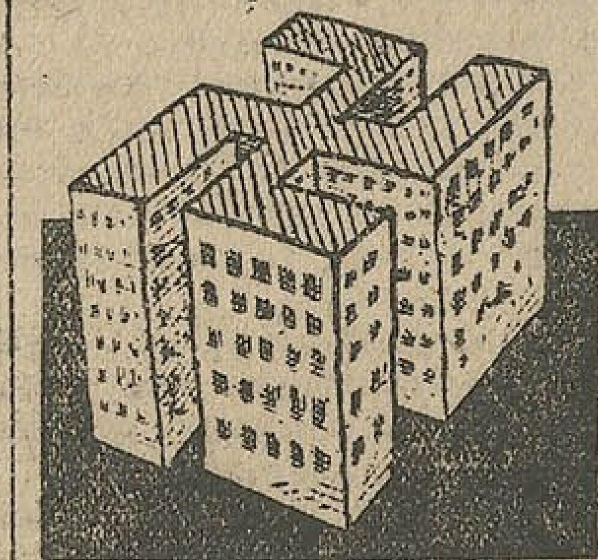
За абедам сёрбалі падкалодку з жытняе мукі,—ад якой яшчэ больш пацягвала жываты,—а вечарам „гарохавую зупу", якая складася з літра вады, пяцёх гарохавых шалупак і гнілое бульбы, Адным словам ежа была сьвяточная. А пятай гадзіне, як заўсёды, адчыніліся дзьверы і ў камэру ўкаціўся, сапучы як кормны парсюк. „старшы", палічыў сваімі заплыўшымі ад жыру вачыма вязьняў і моўчкі выкаціўся. Загрымель, заляскалі завалы, засовы. забразгалі ключы і дзень у вастрозе скончыўся.

У камэры было ціха ціха.. Кожны аб нечым думаў. пераносячыся пэўна на крыльлях лятункаў у свае далёкія глухія вёскі, дзе без свайго кармільца пухла з голаду сямья.

Праз адчыненае угары маленькае ваконца з тоўстымі кратамі недзе з гораду несьліся ледзь чутныя зыкі оркестры,

Гэта паны сьвяткавалі вялікдзень.

Чуючы гэтыя далёкія зыкі, агнём

Фашысцкая Польшча—
турма народаў

кіпела сэрца вязьняў. І ў некай сьляпой злосьці некаторыя толькі мацней шчымлівалі зубы...

— Вось весяляцца, напіўшыся людзкой крыві і сьлёз, тыраны—прабурчаў адзін з політвязьняў, седзячы на „прычах".*).

— Эх, каб гэта іх цяпер у мае рукі,—мімахоць, сьціскаючы кулакі, бурчаў ён далей...

*) „Прычы"—нары

Толькі-ж знайце: мільёны такіх
выйдуць у бой сэрц!

Бачу іх! Бачу! Юнгштурм, як
прыбой...
Грозна сьцягі шалясьцяць...
Родныя! Мілыя! З вамі—у бой!!!

. . . .

—„Pójdziemy! Proszę wstać!"2)

2) „Пойдзем! Уставайце!"

Камэра маўчала ... Ненавісьць да веселячыхся паволі апаноўвала ўсіх адпіхваючы сабою іншыя думкі. Пры кожным мацнейшым водгуку далёкае оркестры вязень, што ляжаў на „прычах" нясупакойна варочаўся з боку а бок, пасылаючы нейдзе ў простор праклёны...ядавітыя, злыя...

А оркестра грымела ..паны балявалі.

II

Раптам дзікі крык прарэзаў паветра „Таварышы! Ратуйце! Б'юць!" і далей пачуліся прыдушаныя енкаты...

Усе вязьні сарваліся з сваіх месцаў і кінуліся да вокнаў. Енкаты несьліся з жаночага аддзелу, дзе між іншым былі „сэпараткі" для мужчын. Напягнутыя, як струны, нэрвы вязьняў гатовы быці покнуць...

Усе дрыжэлі. „Далоў. Прэч з катамі!" —спалахнула порахам з вокнаў жанчын,.. І грэбля сарвалася.

Учапіўшыся за краты вакна, як-бы хочучы іх вырваць з муру, крычалі ўсе, як звар'яцелыя. Крычалі нават ня ведаючы што. Гэта быў упрост рык раненага зьвера ў клетцы... Крык накіпеўшай у грудзёх ненавісьці і болі. Паляцелі шыбы... Адзін з вязьняў з нейкім дзікім шалам пачаў біць нагамі і кулакамі ў акутыя жалезам дзьверы. Усё зьмяшалася..

І шалёныя крыкі сотні грудзеў, і гукат удараў у дзьверы, гістэрычны плач і сьмех жанчын і звон сыплючыхся шыбаў—у некі вячуваны рык.

Грымнулі трывожныя стрэлы перапалоханых вартаўнікоў, і быццам у адказ на іх пасыпаліся шыбы і з другога, ужо крымінальнага па ільёну, і адтуль віхураю вырвалася і далучылася да крыку політычных вязьняў дзікае і страшнае: „Сьмерць паном!"

Вастрог гудзеў... Грымеў... стагнаў... Камэра адчынілася і ў яе з рэвольвэрамі і шаблямі ў руках ўварваўся дзікі п'яны натоўп ахвіцэраў, жаўнераў, поліцыі, нейкіх узброеных цывільных і дазорцаў начале з інспэктарам. Пачуліся нялюдзкія крыкі болю, стукат падаючых на падлогу цел..

І азьвярэлыя выкрыкі ўзброеных...

Брызнула з разьбітых прыкладамі і шаблямі галаў кроў... Пачалася расправа ..

А вастрог яшчэ ўсьцяж гудзеў і стагнаў ад крыкаў покуль яны не перайшлі ў глухія стогны...

Паны распраўляліся...

III.

Па камэрах і калідорах вастрогу калідорнікі цалюткі дзень абмывалі абляплёныя крывёю сьцены скробалі падлогу ад вялікіх чорна-чырвоных плямаў...

А ў сырых душных лёхах ляжалі няпрытомныя і з паразьбіватымі галавамі, з пакалечанымі тварамі, паламанымі рэбрамі і з паадбіванымі лёгкімі і пячонкамі скутыя ланцугамі вязьні...

Ціха было ў вастрозе...

А паны балявалі...

Ал. Салагуб

У полымі клясавай барацьбы

„Брацьця, за кратай цёмных вастрогаў,
Брацьця, ня падайце духам.
Вашыя воклікі ўзьлёту ўдалога,
Будуць лунаць завірухай".
(„Неперможная В. Таўлай).

У Заходняй Беларусі пад Польшчай формальна ня існуе ніводнага літаратурнага згуртаваньня, якое-б мела сваю часопіс, свой статут і ідэолёгічна-клясавую пляцформу.

Але гэта не гаворыць за тое, што ўся літаратура Заходняй Беларусі ўяўляе сабой адзіны суцэльны роўны паток, бяз клясавага распластаваньня нікольки.

Пісьменьнікі і поэты гуртуюцца ля пэўных газэт розных політычных партый, організацый, напрамкаў і гэта характарызуе іх творчы і політычны твар.

Літаратуру Заходняй Беларусі можна падзяліць на дзьве асноўныя лініі—два асноўныя напрамкі.

Напрамак рэволюцыйна-комуністычны, які адлюстроўвае барацьбу пролетарыяту і бядняцка-серадняцкай часткі вёскі Заходняй Беларусі.

Гэты напрамак—напрамак актыўнай барацьбы з польскім фашызмам, за Савецкую Беларусь, за дыктатуру пролетарыяту ў Польшчы. Трэба адзначыць, што ні адзін з прадстаўнікоў гэтага напрамку не ўхіліўся ў вастрожнае долі, амаль кожны адведаў засьценак дыфэнзывы, кожны з іх прасядзеў па некалькі год у турме ці сядзіць і зараз, як напрыклад, тав. С. Сьвітка, які за ўдзел у грамадзе атрымаў 5 год катаргі, а нядаўна фашысцкі суд прысудзіў яго яшчэ да 4-х год катаргі. Таму на тэматыцы іхняй творчасьці ляжыць адбітак турмы.

Фашысцкая Польшча ў сучасны момант перажывае вастрэйшы экономічны крызіс, які пераходзіць у катастрофу. Гэты крызіс усім сваім цяжарам кладзецца на плечы пролетарыяту і працоўнага сялянства Заходняй Беларусі. Заходняя Беларусь—колёнія польскага фашызму, яна перажывае падвойны ўціск: соцыяльны і нацыянальны. Сёньнешняя Польшча —гэта турма народаў. Усё гэта знаходзіць яскравае адлюстраваньне ў творчасьці рэволюцыйных поэтаў і пісьменьнікаў Зах. Беларусі.

У найгоршых умовах жыцьця знаходзячыся ў скляпеньнях дэфэнзывы, у вільготных турмах яны не безнадзеяцца,—яны поўны рэволюцыйнага запалу, оптымізму. У іх творчасьці мы ня знойдзем нотак пэсымізму, упадніцтва.

Творы іх з-за фашысцкіх драконаўскіх законаў і цэнзуры ня маюць магчымасьці ўбачыць сьвет у выглядзе легальнага друкаванага зборніку. Гэтыя творы пашыраюцца ці рукапісным спосабам, ці выдаюцца на шапірографе, (як напрыклад. поэма „Неперáможная" В. Таўлая выдадзеная КСМ Заходняй Беларусі ў 1928 годзе ў Вільні), ці зьмяшчаюцца ў нелегальных турэмных часопісах, як „Політзак"—рукапісны орган Комуны Гародзенскай турмы ці „Політвязень"—орган комуны ў Каранове.

Гэтая група рэволюцыйнага літаратурнага маладняка шматлікая (В. Таўлай, Янка Чабор. Зьвястун. С. Сьвітка, Дуброва, Ляо-Дэ і інш.), але з за таго, што большасьць таварышоў сядзяць у турмах, ня мела магчымасьці організацыйна аформіцца. І толькі зараз, у сучасны момант утвараецца літаратурнае аб'яднаньне пролетарскіх пісьменьнікаў Заходняй Беларусі накшталт групы польскіх пролетарскіх пісьменьнікаў, якая гуртуецца навакол часопісу „Месенчнік літэрацкі" у Варшаве і заходня-украінскіх пролетарскіх пісьменнікаў—Вікна ў Львове.

Пачынаючы з корэспондэнцыі аб соцыяльным і нацыянальным уціску, аб эксплёатацыі памешчыкамі сялян, гэтыя таварышы і ў свах поэмах, вершах, апавяданьнях даюць малюнкі, насычаныя зьвестам кляса ай барацьбы пролетарыяту з буржуазіяй, політычна завостраныя, актуальныя. Гэтыя творы мобілізуюць масы працоўных на барацьбу з дыктатурай фашызму.

Так, напрыклад, малады пролетарскі поэт В, Таўлай у поэме „Неперáможная" адлюстроўвае процэс паўстаньня Беларускай Грамады, падае гэты малюнак у руху, малюе процэс прабуджэньня клясавай і нацыянальнай самасьвядомасьці працоўных Заходняй Беларусі. Поэта пераканаўча гаворыць аб тым, што толькі пад кіраўніцтвам КПЗБ пролетарыят Заходняй Беларусі вызваліцца з пад ярма панскай няволі.

Найбольш акрэсьленыя ў сваёй творчасьці прадстаўнікі рэволюцыйнай беларускай літаратуры Заходняй Беларусі т. т, Зьвястун, Сьвітка і інш. кінуты ў фашысцкія турэмныя засьценкі іх творы раскіданы ў турэмных рукапісных часопісах. Часам з-за крат гэтая баявая творчасьць трапляе ў гушчы працоўных, узьнімае іх рэволюцыйны энтузіязм, мобілізуе іх пад сьцягі КПЗБ.

Зусім іншыя настроі нясе ў сваёй творчасьці напрамак нацыянал-фашыстаў-прадстаўнікоў беларускай дробнай буржуазіі, буржуазіі і кулацтва.

Група пісьменьнікаў, якія хоць і не ўтвараюць аформленай організацыі, але ідэолёгічная накіраванасьць іх твораў ставіць іх па другім боку барыкад.

Натальля Арсеньева — прадстаўніца буржуазіі, Аўген Бартуль, Хвёдар Ільляшэвіч,—актыўныя прадстаўнікі беларускага нацыянал-фашызму — агенты польскага фашызму—дапаможнікі падрыхтоўкі крывавай інтэрвэнцыі супроць Савецкай Беларусі. Яны друкуюцца пераважна ў органах офіцыёзах Астроўскага, Луцкевіча. Іх творчасьць носіць выразна рэакцыйны, контр-рэволюцыйны характар. Ідэалізацыя і ўсхваленьне славутай беларускай „самабытнай душы", ідэалізацыя „слаўнай" мінуўшчыны Беларусі, апяваньне патрыархальна-фэодальнай беларускай вёскі—вось мотывы іх творчасьці, якая зьяўляецца зброяй беларускай буржуазіі і кулацтва ў барацьбе з нацыянальна-вызваленчым рухам З. Б., у барацьбе з пролетарскай рэволюцыяй. Творчасьць гэтых здраднікаў зьяўляецца сродкам прытупленьня клясавай сьвядомасьці пролетарыяту, змазваньня клясавай барацьбы, прытупленьня пролетарскай пільнасьці, для змазваньня ваеннай небясьпекі вайны супроць СССР і ў першую чаргу—БССР.

Перамогі соцыялізму ў БССР, магутнае разгортваньне індустрыялізацыі, шпаркі рост колектывізацыі зьнішчэньне кулацтва, як клясы—апошняй апоры польскага фашызму ў нашай краіне,—нарастаньне прадпасылак рэволюцыйнага крызісу ў Заходняй Беларусі, у Заходняй Украіне і Польшчы адчыняюць перад беларускай пролетарскай літаратурай у З. Б. перспэктывы буйнога росквіту.

Пролетарская літаратура Заходняй Беларусі ўжо выйшла на шлях свайго разьвіцьця. Гэты шлях пракладваецца праз полымя жорсткай клясавай барацьбы, пераможцам з якое выйдзе пролетарыят на чале з КПЗБ.

МІНІМУМУ ПОЛІТВЕДАЎ МАКСІМУМ УВАГІ

Падпарадкаваць політвучобу політгаспадарчым задачам

Паасобныя зрухі, якія маюцца ў політвучобе па Слуцкай і іншых організацыях яшчэ раз падкрэсьліваюць, што, пры ўмове перанясеньня цэнтру вучобы ў брыгаду і падпарадкаваньня яе політычна-гаспадарчым задачам, політвучоба можа быць наладжана і зьяўляецца лепшым памочнікам у выкананьні практычных задач. Аднак, гэта яшчэ толькі паасобныя посьпехі.

У большасьці організацый політвучоба застаецца яшчэ нездавальняюча. Опортуністычная недаацэнка політвучобы, „Старыя песьні" аб немагчымасьці наладзіць політвучобу ў час уборкі павінны быць рашуча асуджаны.

Мы яшчэ раз патрабуем ад ЦК ЛКСМБ прыняць рашучыя захады да такіх РК КСМ, як Гарадоцкі і інш., якія яўна ігнаруюць пастановы аб політмінімуме.

Выязная брыгада „Ч З"

Прыклад перадавых—адстаючым

Па Слуцкай організацыі ЛКСМБ разгарнуліся політманэўры, якія ставяць сваёй мэтай неадкладнае ажыцьцяўленьне політмінімуму, увязку яго з практычнай работай па выкананьню політычна-гаспадарчых задач, росту організацый і ахопу політвучобай актыву.

Для падрыхтоўкі кадраў прапагандыстых пры кустовых ячэйках організаваны сэмінары, якія працусьцяць каля 70 ч. Мобілізавана 25 чалавек на раён для дапамогі колгасным і саўгасным ячэйкам у правядзеньні політмінімуму.

За лепшае правядзеньне політмінімуму, з большымі паказчыкамі выкананьня політычна-гаспадарчых задач, выдаюцца сьцягі РК КСМ і РК КПБ. На аснове гэтага зараз разгарнулася соц. спаборніцтва між ячэйкамі. Ужо зараз добрыя вынікі. Усе комсамольцы ячэйкі саўгасу „Івань" ахоплены політвучобай. Комсамольцы разьбіты на два гурткі: малапісьменных і напісьменных. У гуртку ўцягнута 7 чалавек беспартыйнай моладзі. Ужо распрацована ў гэтых гуртках 3 тэмы з політмінімуму. Уся вучоба цесна ўвязваецца з выкананьнем політычна гаспадарчых задач. Пасьля распрацоўкі паасобных тэм організоўваліся брыгады для практычнай работы. Брыгады завербавалі ў колгасы 25 гаспадарак. Сабрана датэрмінова сельгас падатку 400 рублёў. Рэалізавана пазыкі „Трэці рашаючы" на 685 р. Організаваны дзьве новыя ячэйкі ў колгасе „Новае жыцьцё" і „Шляхі колектывізацыі".

Пасьля распрацоўкі ў ячэйцы адозвы ЦК і СНК аб разьвіцьці жывёлагадоўлі комсамольцы аб'явілі сябе ўдарнікамі на лепшы догляд жывёлы. Гуртком быў праведзен суботнік па ачыстцы сьвінарнікаў ад бруду. Па ініцыятыве слухачоў гуртка зараз уводзяцца комбі-кармы для сьвіней.

Ячэйка дабілася гэтага, дзякуючы перанясеньню цэнтру вучобы ў брыгаду і ўмелай увязкі політвучобы з выкананьнем практычных задач. Вопыт гэтай ячэйкі трэба скарыстаць астатнім комсамольскім ячэйкам.

Паўлоўскі і Міравы.

На політзанятках

Брыгада вырашыла посьпех

Дзякуючы перанясеньню вучобы ў брыгаду, умелай распрацоўкі матар'ялаў і ўвязкі іх з конкрэтнымі задачамі у ячэйцы колгасу „Ленінскі шлях" політвучоба наладжана добра. Пасьля кожнай распрацаванай тэмы праводзіцца падагульняючая конфэрэнцыя. Вучоба перанесена ў брыгаду. У гуртку ўцягнута ўся колгасная моладзь. Ужо распрацаваны кантрольны пленум ЦК. Ячэйка выклікае на політбой другую ячэйку нашага савету па рашэньнях кантрольнага пленуму ЦК.

В. Бярнікоўскі.

Вучоба на тармазох

Да гэтага часу не разгорнута політвучоба ў ячэйцы пры колгасе „Кастрычніцкая рэволюцыя" (прыгародны раён). Сэкратар ячэйкі тлумачыць правал немагчымасьцю займацца вучобай у час уборачнай кампаніі. Але асноўны тормаз у політвучобе—няўменьне ўвязаць яе з конкрэтнымі задачамі.

Трэба вучобу перанесьці ў брыгаду на поле,—гэта вырашыць посьпех.

Райкому КСМ патрэбна рашуча ўдарыць па тых, хто ігнаруе пастановы ЦК КСМ аб політмінімуме.

Ляўковіч.

„Пяюць старыя песьні"

У Гарадоцкім раёне яшчэ нічога ня зроблена па ўвядзеньню політмінімуму. У раёне 61 комсамольская ячэйка, але ні ў воднай з іх яшчэ не наладжана політвучоба. У райкоме КСМ да апошняга часу няма вучоту політняпісьменных раёну.

Зусім дрэнна таксама наладжана вучоба актыву. Райком КСМ ня прыняў дзеля гэтага ніякіх захадаў. Некаторыя ячэйкі пачалі вучобу зусім не па тэмах політмінімуму, калі-ні-калі чытаюць газэты. Усё гэта ў райкоме апраўдваюць старымі песьнямі: нібы ў час уборачнай кампаніі нельга займацца вучобай. Трэба адзначыць, што парт'ячэйкі таксама не дапамагаюць наладжваньню вучобы. Патрэбна рашуча ўдарыць па опортуністых Гарадоцкага райкому, ігнаруючых політвучу.

А. Турык.

Не дапусьціць зрыву комплектаваньня комсамольскага аддзяленьня ВКУ

Комплектаваньне комсамольскага аддзяленьня Вячэрняга комуністычнага унівэрсытэту пад пагрозай зрыву. Выканаў разьвёрстку Гаркому толькі адзін колектыў Утыльскуры. Астатнія колектывы яшчэ нічога не зрабілі. А паасобныя працаўнікі Гаркому, як тав. Гурэвіч, яўна недаацэньваюць комплектаваньне. Аб гэтым гаворыць факт, што заявы і анкеты ляжаць у Гаркоме.

Комсамольскае аддзяленьне В.К.У.—адзін з мэтадаў падрыхтоўкі тэорэтычна падрыхтаваных комсамольскіх кадраў.

Патрэбна, каб Гарком КСМ прыняў усе захады для поўнага комплектаваньня комсамольскага аддзяленьня.

Баркоўскі.

ЛКСМБ адказвае за плян 1931 года

500 НЕ АДКАЖУЦЬ ЗА 2000

Да суровай адказнасьці сэкратароў Лёзьненскага, Крупскага, Пухавіцкага і Клімавіцкага РК ЛКСМБ, якія не забясьпечылі выкананьне разьвёрсткі мобілізацыі 2000

Умовы сустрэчы на Белдрэсе павінны быць выканаты

Пасьля сустрэчы на Белдрэсе, Асінторп дабіўся некаторага пералому ў сваёй працы. Брыгады пераведзены на гаспадарчы разрахунак, у значнай ступені ліквідавана абязьлічка і ўраўнілаўка, уведзена прогрэсыўная зьдзельшчына, што забясьпечыла узьняцьце крывой торпздабычы.

Сёньня мы зьмяшчаем матар'ял з Асінторпу, які сьведчыць аб бязьдзейнасьці Белдрэсу, Белторпу і пастаўнікоў абсталяваньня ў выкананьні сустрэчных умоў.

Ня выканана разьвёрстка ЦК комсомолу па мобілізацыі 2000 комсамольцаў на торпазаводы.

Белторп павінен прыняць неадкладныя меры, для таго, каб забясьпечыць адгрузку торпу Белдрэсу і падрыхтоўку да сэзону 1932 году.

ЦК ЛКСМБ павінен прыняць усе захады, і пад асабістую адказнасьць сэкратароў раённых камітэтаў скончыць мобілізацыю 2000 комсамольцаў на торпзаводы да 1-га верасьня.

Матар'ял з торпзаводаў „Чырвоны сьцяг" і „Міхановічы" гаворыць аб наяўнасьці ўгрозы гаспадарча-політычнага прарыву на гэтых заводах. Адпаведныя органы павінны правесьці агляд становішча заводаў і прыцягнуць да адказнасьці вінаватых.

Плян торпздабычы гэтага году павінен быць выкананы. За гэта адказвае ЛКСМБ.

Пасьля сустрэчы на Белдрэсе

Ня зрываць выкананьня складзеных умоў

Асінторп паведамляе, што абавязацельствы, якія ўзялі на сябе спажыўцы торпа і пастаўнікі абсталяваньня на сустрэчы з Белдрэсам, ня выконваюцца.

Адгрузка торпу ідзе марудным тэмпам. Будаўніцтва ваганэтак не разгорнута, бо Белторп ня выконвае пункту па забясьпечаньню Асінторпу лесаматар'ялам і металам. Ня выканаты і зьмешчаны заказ на буксы Магілеўскім чыгуналіцейным заводам, не адгружана 45 пляцформ Урачыцкім заводам. Падрыхтоўчыя работы да сэзону 1932 году не забясьпечаны рабсілай, не замацаваны раёны для вярбоўкі рабочых, ЦК ЛКСМБ да гэтага часу ня выканаў разьвёрстку па мобілізацыі 600 комсамольцаў на Асінторп.

Торпазавод не забясьпечан адміністрацыйным і тэхнічным кіраўніцтвам. Бэлторп ня выканаў абавязацельства пакінуць да канца сэзону намесьніка дырэктара Белторпу тав. Кандакова і інжынэра т. Маеўскага. Адсутнічае ўнутрызаводзкае плянаваньне, бо на Асінторп не выслан плянавік.

Падрыхтоўка да сэзону не забясьпечана максымальнымі тэмпамі. Пляну работ няма. Белторп канчаткова ня вызначыў кантрольныя лічбы на 1932 год, ня прыслаў адміністрацыйна-тэхнічных працаўнікоў на падрыхтоўчыя работы. Пасёлкавае будаўніцтва і адзіночных баракаў зрываецца, бо Белторп не адпусьціў неабходных лесаматар'ялаў, а тым больш, што Менскі лесасбыт ануляваў нарад Рамальдаўскаму заводу на 150 куб. метраў піламатар'ялу. Будаўнічы сэктар Белторпу не ачуняецца. Сродкі на асноўнае будаўніцтва паступаюць марудна (патрэбна 250-300 тысяч р.). Белдрэс не аплаціў рахунак Асінторпу за пастаўлены торп. Становішча пагражаючае. На гэтых пытаньнях Асінторп просіць рэдакцыю „Ч.З." аказаць дапамогу праз друк і праз пасты „Чырвонай Зьмены" і „Комсамольскай праўды".

Дыр. Асінторпу Белавус-Крывашэеў.

Торп--Эльводу

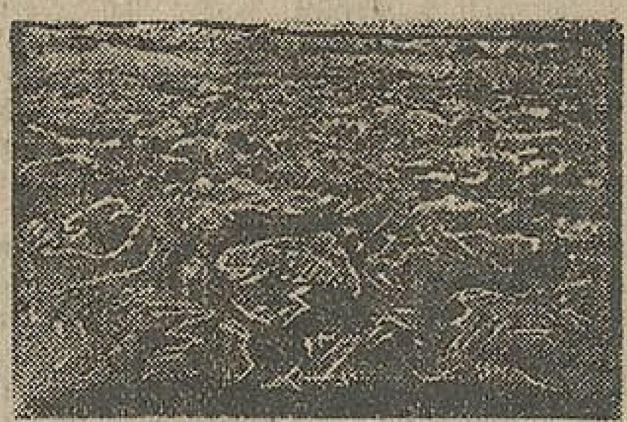
Патрэбна ўмяшаньне РСІ

Міхановічы. Торпзавод на 25-е жніўня выпрацаваў 6000 тысяч цаглін, што складае 65 проц. сэзоннага заданьня. Сушка торпу праходзіць здавальняюча: 3500 тысяч цаглін высушанага торпу ўкладзены ў штабелі, 1500 тысяч цаглін знаходзіцца у клетках, астатнія ў расьціле.

Інакш справа з адгрузкай торпу для Эльводу. У жніўні торпзавод не адгрузіў ніводнае тонны, а павінен быў даць 2500 тон. Да гэтага часу не пабудавана вузкакалейка, бо няма каму тэхнічна кіраваць будаўніцтвам. Пануе безгаспадарчасьць. Ня зроблена дамба, што выклікала патрэбу пабудаваць мост у 4000 рублёў.

Такой безгаспадарчасьцю на торпзаводзе Міхановічы павінны зацікавіцца органы РСІ.

Свой.

Жорстка пакараць антысэмітаў

Заможнікі антысэміты Малахоўскі В. Малахоўскі К. і Мурашка Я. сыстэматычна зьдзекваліся над рабочым яўрэем т. Жабровічам, мобілізаваным на ліквідацыю прарыву на торпзавод „Чырвоны сьцяг". У час працы гэта група антысэмітаў кідала у т. Жабровіча торпам, абзываючы яго „жыдам", „жыдоўскай мордай" і г. д.

Гэтыя факты праяў антысэмітызму яскрава сьведчаць аб тым, што клясавы вораг ня сьпіць. Грамадзкасьць торпзаводу „Чырвоны сьцяг" абурана агіднымі выхадкамі зьдзекаў заможнікаў антысэмітаў над т. Жабровічам і патрабуе жорсткага пакараньня.

Гр. Хваёвы.

Разгарнулі работу

Да апошняга часу комсамольская ячэйка торпзаводу „Чырвоны сьцяг" не займалася вытворчымі пытаньнямі, не праводзіла працы сярод рабочай моладзі. Комсамольская організацыя не расла. Райком за бязьдзейнасьць распусьціў бюро комсамольскай ячэйкі.

У сучасны момант праца ажыла. Праведзена конфэрэнцыя рабочай моладзі на пытаньню ўдзела яе ў працы торпзаводу і росту комсамольскай організацыі. На конфэрэнцыі 7 лепшых ударнікаў падалі заявы ў комсамол. Організаваны політгурток і гурток па ліквідацыі няпісьменнасьці.

Крышэва Я

2000 павінны быць дадзены

Да суровай адказнасьці тых, хто зрывае забясьпечаньне торпзаводаў кадрамі

Сезоннае заданьне па Белторпаб'яднаньню выканана на 44,7 проц. Адна з асноўных прычын прарыву—недахоп раб. сілы. 2000 комсамольцаў торпзаводам не дадзены. Ня гледзячы на рад папярэджаньняў,

раённыя камітэты комсамолу ня выканалі разьвёрстку ЦК ЛКСМБ недаацэньваюць усёй важнасьці таго, што забясьпечаньне рабочаю сілай тарпянай прамысловасьці ёсьць ударная гаспадарча-політычная задача.

Урокі Койданаўшчыны ня ўлічаны Крупскім, Лёзьненскім, Уваравіцкім, Пухавіцкім і Клімавіцкім райкомамі. Крупскі райком накіраваў 13 чалавек, большасьць з іх дызэртавала. Лёзьненскі з 15 чалавек не мобілізаваў ніводнага, Уваравіцкі з 20 комсамольцаў мобілізаваў 5. Клімавіцкі замест 40 комсамольцаў даў 18, а Пухавіцкі райком яшчэ не абгаварваў пытаньне аб мобілізацыі комсамольцаў на торпзаводы.

Паданыя факты сьведчаць аб опортуністычных адносінах некаторых раённых камітэтаў комсамолу да важнейшай справы сёньняшняга дня.

Гомельскі, Мазырскі і Лепельскі РК ЛКСМБ якія зразумелі політычную і гаспадарчую важнасьць перавартаньня Беларусі ў тарпяны Донбас, здолелі выканаць і перавыканаць сваю разьвёрстку.

Неабходна прыняць рашучыя захады адносна тых райкомаў, якія ігноруюць і марудзяць мобілізацыю 2000 комсамольцаў. Трэба прыцягнуць да суровай адказнасьці зрыўшчыкаў мобілізацыі комсамольцаў на торп. Дырэктыва партыі і ЦК ЛКСМБ, павінна быць выканана. 2000 комсамольцаў абавязаны працаваць на торпзаводах.

А. Быхаўскі

„Тут вам ня школа"

Больш ўвагі падрыхтоўцы кадраў

Смалявічы. На торпзаводзе „Чырвоны сьцяг" адміністрацыя зрывае вытворчую практыку фабзавучнікаў клімавіцкай школы. Практыканты працуюць у мэханічным цэху бяз усякага кіраўніцтва, скарыстоўваюцца на дробнай працы і пасылках.

Дырэктар торпзаводу тав. Лойка „вучыць" практыкантаў. „Тут вам ня школа, лекцыі чытаць ніхто ня будзе, а трэба рабіць, што кажуць". Абяцаньні мэханіка т. Хацкевіча палепшыць вытворчую практыку на торпмашынах ня зьдзейсьнена.

Такім адносінам да практыкі трэба пакласьці канец і безадкладна навярстаць прапушчанае.

Практыканты.

Комсамольскім штурмам выведзем ільнагіганты ў пераможцы

Мобілізацыі 300 надаць баявыя, комсамольскія тэмпы

Сустрэць 17 МЮД поўнымі сілоснымі ямамі

Працягнуць правядзеньне мюдаўскіх комсамольскіх суботнікаў па сілосаваньню

Вымова ад ЦК атрымана па заслугах

На Случчыне пералом у сілосаваньні яшчэ не наступіў

У Слуцкім раёне плян сілосаваньня выкананы толькі на 1,8 проц.

На Слуцкую організацыю комсамолу ўскладзены баявы абавязак: даць у гэтым годзе 10 тысяч тон сілосу. На пасьпяховае выкананьне гэтага абавязку комсамол не мобілізаваўся і назву шэфа над сілосаваньнем ня спраўдзіў.

Большасьць раённых комсамольскіх ячэек опортуністычна недаацэньвае важнасьці сілосаваньня.

Комсамольская ячэйка колгасу „КІМ", ня гледзячы на тое, што ў колгасе ёсьць што сілосаваць, нічога дагэтуль не зрабіў. Сэкратар ячэйкі Гельфанд на бюро РК КСМ заявіла:—„У нас яшчэ сілосаваць няма чаго, яшчэ пасьпеем, а магчыма і плян будзе значна скарочаны". Гэта ў той час, як у колгасе для сілосаваньня было шмат пустазельля, якое ў канцы канцоў пасохла.

Колгасу „Пераможца" і комсамольскай ячэйцы патрэбна па пляну выканаць і засілосаваць 3 ямы на 600 тон. Але да гэтага часу ям не капаюць. Дапамога вясковым ячэйкам гарадзкой організацыяй комсамолу не наладжана.

Бюро Слуцкага РК комсамолу за опортуністычную недаацэнку сілосаваньня і слабы ўдзел у будаўніцтве сілосных установак атрымал ад ЦК ЛКСМБ вымову. Вымова ўпаўне заслужаная, але, на жаль, мала ўскалаланула Слуцкіх райкомаўцаў.

На апошнім паседжаньні бюро райкому было абгаворана пытаньне аб стане сілосаваньня, але ня прынята ніякіх конкрэтных мер для ліквідацыі прарываў.

Ня лепш справа з будаўніцтвам сілосных установак. У колгасе „Прамень комуны" да 1-га верасьня павінна быць пабудавана вежа на 330 тон сілосу, але-ж няма будаўнічых матар'ялаў, дык пабудова к тэрміну ня будзе скончана. Леташнія ямы не рамантуюцца. Комсамольская ячэйка ў гэтым напрамку бязьдзейнічае. Па думцы сэкратара ячэйкі Фядзюшкі, гэтыя ямы павінны быць адрамантаваны толькі к 1-му верасьня.

Патрэбна безадкладна разьбіць опортуністычную недаацэнку сілосаваньня на Случчыне. Райком комсамолу павінен наладзіць штодзённае опэрацыйнае кіраўніцтва і дапамогу вясковым комсамольскім ячэйкам і колгасам.

Брыгада „Ч. З." Прыбытак Я., Цалко Т., Ногціч У.

Комсамол Замошша бязьдзейнічае

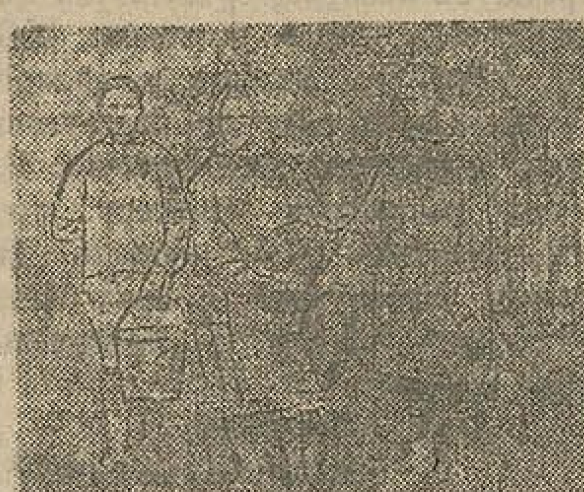
Замоскі сельсавет Лепельскага р-ну згодна пляну павінен быў засілосаваць па колгасным сэктары 190 тон, па аднаасобным—465 тон корму.

На сёньня толькі ў адным колгасе выкапана яма на 23 тоны, а астатнія колгасы, сельсаветы і аднаасобныя гаспадаркі бязьдзейнічаюць і нават зусім ня думаюць займацца пытаньнямі сілосаваньня.

Комсамольская ячэйка зусім ня цікавіцца сілосаваньнем, правяла толькі адзін сход: вынесьлі пастанову і толькі.

РК КСМ павінен прыняць рашучыя захады для ўзмацненьня сілосаваньня ў Замоскім сельсавеце.

М. Казаковіч

Ільнасаўгасам—комсамольская дапамога

Пастанова сэкратарыяту ЦК ЛКСМБ аб дапамозе ільнасаўгасам ва ўборцы тэхнічных культур ад 3-VIII-31 г.

Адзначаючы, што ўборка лёну ў саўгасах Ільнаканопляводтрэсту знаходзіцца ў пагражаючым стане з-за недахопу рабочае сілы, у выніку чаго завезеныя ільнацэрабілкі не працуюць, 1. ЦК лічыць неабходным:

Для ўзмацненьня тэмпаў уборкі мобілізаваць 300 комсамольцаў на дапамогу ільнасаўгасам ва ўборцы лёну.

2. Прапанаваць Віцебскаму гаркому мобілізаваць 150 комсамольцаў з навучальных устаноў тэрмінам на дзесяць дзён і паслаць у саўгас Барковічы (Дрыс. р-ну). Полацкаму РК мобілізаваць 50 ч. і паслаць у ільнасаўгас „Бігосава" (Дрысенскага р-ну).

3. Прапанаваць Бабруйскаму РК КСМ мобілізаваць 70 комсамольцаў і Слуцкаму 30, тэрмінам на 10 дзён, для пасылкі ў ільнасаўгас „10-годзьдзя БССР" (Любаньскага р-ну);

4. Прасіць Наркомасьветы даць наказаньне навучальным установам аб удзеле іх у гэтай рабоце;

5. Абавязаць Дрысенскі і Любаньскі РК КСМ організаваць сустрэчу рабочай сілы і разьмеркаваць мобілізаваных на рашаючыя вучасткі ўборкі.

6. Тэрмін сканчэньня мобілізацыі і пасылкі ўстанавіць да 1-га верасьня.

Юнкораўскія брыгады! Атрымайце пуцёўку

Тэлеграма

ВІЦЕБСК: Цвэй Р. (адк). Усыскіну, Ваўчу, Небасееву, Эйдліну; Слуцак: Прыбытку (адк.) Ногцічу, Жылку, Палко; Бабруйск: Хазанаву (адк.), Габрыніцу, Перальману, Чарняўскаму.

Даручаецца зараз-жа ўстанавіць сқразны кантроль за выкананьнем пастановы ЦК аб мобілізацыі на ільнасаўгасы. Зьвяжацеся з ГК і РК КСМ, комсамольскімі колектывамі і ячэйкамі. Організуйце і выпушчайце пры ГК і РК па гэтаму пытаньню лятучыя насьценкі-бюлетэні.

Рэдакцыя

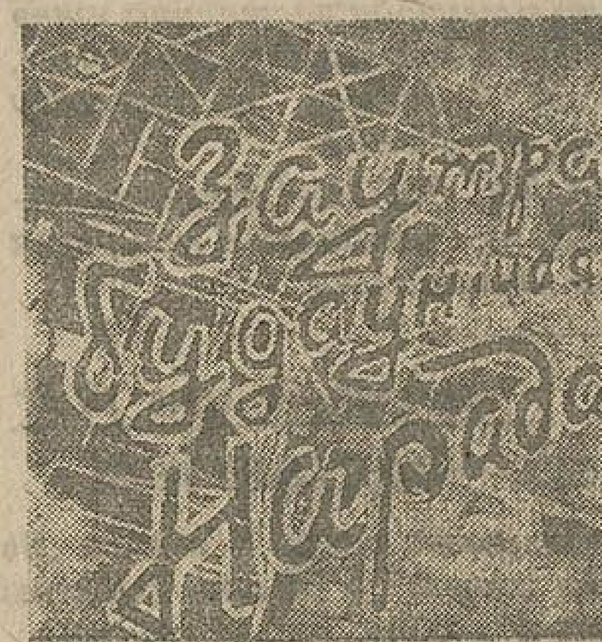
Рыхтуемся да будаўнічай нарады

28 жніўня, у рэдакцыі „Чырв. Зьмены"

З трыбуны падрыхтоўчай нарады

Новай сыстэме аплаты і гаспадарчаму разрахунку

ПРОПУСК НА ПАБУДОВУ

— Прамова тав. Сталіна на нарадзе гаспадарнікаў зьяўляецца баявой програмаю барацьбы за выкананьне бальшавіцкіх пляноў. Рэалізацыя ўказаньняў тав. Сталіна разгарнулася на пабудовах надзвычайна слаба. Прыклад: дрэннае замацаваньне рабочай сілы і небараць адыходнікаў.

У Белдзяржбудзе склад рабочых неаднолькавы. Штогод з вёсак уліваюцца ўсё новыя кадры. Штогод прыходзіцца вербаваць і падбіраць людзей. Чым-жа гэта тлумачыцца? Гэта тлумачыцца тым, што ў Белдзяржбудзе існуе самая „лявацкая" ураўнілаўка, няправільна організавана сыстэма заработнай платы.

Пры такіх умовах зарплаты і быту нельга замацаваць рабочую сілу. Чорнарабочы на пабудове атрымоўвае 6-8 рублёў у дзень, а кваліфікаваны рабочы па 4-6 р. Ці можа быць гутарка аб тым, каб чорнарабочы імкнуўся перакваліфікавацца? Зразумела,—не.

На пабудове абязьлічка, ніхто не адказны за даручаную яму ваганэтку, або іншыя рэчы.

Будаўнічая нарада павінна абгаварыць і вызначыць шляхі рэалізацыі ўказаньняў Сталіна на будаўніцтве.

С. Я.

Як мы шэфствуем над будаўніцтвам ільназаводаў?

Завочную прадмюдаўскую нараду, прысьвечаную ўдзелу комсамольскай організацыі ў будаўніцтве ільназаводаў, працягваем

Слова ў спрэчках—выязной рэдакцыі „ЧЗ"

25 проц.—лічба прарыву ў будаўніцтве Бігосаўскага ільназаводу

Дрыса. 20. У Дрысенскім р-не засеяна 9600 га лёну, такая колькасьць сыравіны з усёй рашучасьцю вымагае своечасова скончыць і пусьціць ільназаводы. „Чырвоная Зьмена" нядаўна сыгналізавала аб ганебных прарывах і тармазох на будаўніцтве Барковіцкага ільназаводу. Такі-ж самі малюнак і на Бігосаўскім, такія-ж самыя рогаткі стаяць на шляху яго будаўніцтва.

Бігосаўскі завод па пляну павінен быць скончаны і пушчаны 1-га лістапада. На сёньня плян будаўніцтва выканан усяго на 25 проц. Будаўніцтва заводу зараз адчувае вялікі недахоп у рабочай сіле.

Кіраўніцтва не прыступіла да рэалізацыі гістарычнай прамовы тав. Сталіна, да організаванага набору рабочай сілы, праз дагаворы з колгасамі.

Наркомснаб нядбайна адносіцца да забясьпечаньня будаўніцтва заводу неабходнымі матар'яламі. Для будаўніцтва зараз неабходна сартавое жалеза, толь і цьвікі. Выдачу гэтых матар'ялаў Наркомснаб увесь час тармозіць, што пагражае спыненьнем працы.

Раённыя організацыі павінны аддаць максімум увагі будаўніцтву і ільназаводу, райколгассаюз павінен забясьпечыць будаўніцтва патрэбнай колькасьцю рабочай сілы.

Комсамольская ячэйка Барковіцкага ільнасаўгасу павінна наладзіць скразны кантроль за будаўніцтвам ільназаводу, каб скончыць яго к тэрміну.

Казлоў Канончык

Увага!

Наступнае слова ў спрэчках даецца сэкратару Чырвонапольскага РК КСМ і ячэйкі, сэкратару Любаньскага РК КСМ і сэкратару Хоцімскага РК КСМ і ячэйкі.

Прасьба да комсамольцаў, юнкораў у чыіх раёнах будуюцца ільназаводы, запісацца і выступіць у спрэчках на нашай завочнай нарадзе.

Шляхі разгортваньня соцыялістычнай жывёлагадоўлі

Вырашэньне ў асноўным збожжавай проблемы, шляхам разьвіцьця саўгасаў і колгасаў, стварыла рэальныя магчымасьці для далейшага пасьяховага разьвіцьця соцыялістычнага наступу ў сельскай гаспадарцы.

Проблема жывёлагадоўлі зараз зьяўляецца самай істотнай таму, што жывёлагадоўля ў нас займае далёка ня тое месца, якое яна магла-б і павінна была-б займаць па свайму значэньню для народнай гаспадаркі, таму, што ў народнай гаспадарцы жывёлагадоўля найбольш вузкае месца і самая адсталая галіна сельскай гаспадаркі.

Зусім зразумела, чаму 16 зьезд Усе-КП(б) і 13 зьезд КП(б)Б зьвярнулі такую вялікую ўвагу на проблему жывёлагадоўлі і намецілі ў гэтай галіне вялікую праграму работ, намецілі конкрэтныя шляхі соцыялістычнай рэконструкцыі жывёлагадоўчай гаспадаркі.

Улічваючы, што адной з асноўных задач разьвіцьця сельскай гаспадаркі БССР зьяўляецца проблема жывёлагадоўлі і што вырашэньне жывёлагадоўчай проблемы ў першую чаргу павінна пайсьці па шляху стварэньня спэцыяльных буйных жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў, справа організацыі сьвінагадоўчых і высокасортных малочна-жывёлагадоўчых таварных фэрм павінна быць пастаўлена ў цэнтр увагі ўсёй колгаснай сыстэмы.

Выходзячы з таго, што найбольш хутка мясная проблема можа быць вырашана шляхам разьвіцьця хуткасьпелай жывёлы, асноўнай задачай 13 зьезд КП(б)Б на бліжэйшы час паставіў справу разьвіцьця сьвінагадоўлі.

2. Плян вялікіх работ на 1991-1932 гады

Да канца 1932 году лік колгасных таварных фэрм павінен быць даведзен малочных—да 1500 фэрм, сьвінагадоўчых—да 3000, каняводных да 77, птушніцкіх да 305, трусагадоўчых да 30.

У выніку гэтага году, на даным этапе будаўніцтва малочна-таварных колгасных і саўгасных фэрм, мы атрымалі ўжо надзейную базу на якой будзе ісьці далейшае разгортваньне саўгасна-колгаснага жывёлагадоўчага будаўніцтва.

ЦК КП(б)Б і СНК БССР, уключыўшы ў парадак дня пытаньне разгортваньня соцыялістычнай жывёлагадоўлі і яго соцыялістычнай рэконструкцыі, гэтым самым яшчэ раз падкрэсьлілі, што пытаньні разгортваньня жывёлагадоўлі зьяўляюцца цэнтральнымі.

Па БССР гурт буйнай рагатай жывёлы да канца 1931 году павінен быць даведзены да 1942 тысяч, а да канца 1932 году да 2322 тысяч, гурт сьвіней да канца 1931 году да 2710 тысяч, і да 1932 году 3800 тысяч, коняй—да канца 1931 году 1019 тысяч, а да канца 1932 году 1039 тысяч.

Акрамя гэтага, ЦК і СНК абавязалі Колгасцэнтр правесьці вырошчваньне цялят па лініі колгасаў да канца 1931 году—265 тысяч штук, за лік дадатковага аграмаджаньня — 98 тысяч штук і за лік перадачы Белмясам загатовак—84 тысячы штук.

НКЗБ і Колгасцэнтр да канца гэтага году павінны організаваць ня менш 700 фэрм для вырашчваньня цялят з тым, каб гэтыя фэрмы потым перарасталі ў малочна-таварныя колгасныя фэрмы.

Рашучыя посьпехі ў соцыялістычнай рэконструкцыі сельскай гаспадаркі далі нам ўзоры таго новага тыпу гаспадаркі, якія мы маем ў асобе буйных жывёлагадоўчых колгасных і саўгасных таварных фэрм.

Дасягненьні ў галіне разгортваньня жывёлагадоўлі паказваюць нам сапраўдныя выпрабаваныя шляхі, па якіх у далейшым павінна будзе разгортвацца наша жывёлагадоўчая гаспадарка.

Посьпехаў у разгортваньні жывёлагадоўлі мы дасягнулі ня шляхам самацёку, а ва ўпартай, пасьлядоўнай барацьбе за перамогу соцыялістычнага сэктару, у абвостранай барацьбе з клясавым ворагам—кулацтвам, якое у сувязі з пашырэньнем соцыялістычнага сэктару, губляе апошнія эканомічныя асновы для свайго эксплёататарскага існаваньня.

Вось чаму кулацтва так па-зьверску супраціўляецца палітыцы партыі, накіраванай на соцыялістычную перабудову сельскай гаспадаркі, вось чаму кулацтва ўсімі мерамі імкнецца падарваць нашы мерапрыемствы ў галіне жывёлагадоўлі, падбухторваючы бядняцка-серадняцкія масы сялянства і колгасьнікаў на разбазарваньне і зьнішчэньне жывёлы, галоўным чынам маладняка.

Партыйныя і комсамольскія організацыі павінны шчыльна падыйсьці да вырашэньня істотных пытаньняў соцыялістычнай рэконструкцыі жывёлагадоўлі, павінны зламаць опортуністычную недаацэнку ролі жывёлагадоўлі ў сыстэме народнай гаспадаркі.

Упарта змагацца за вырашэньне мяснай проблемы павінна кожная партыйная і комсамольская ячэйка, кожны колгасьнік і аднаасобнік. Трэба дабіцца, каб кантрольныя заданьні па ўкомплектаваньню гурту, вырашчваньню маладняка і будаўніцтву ў кожным малочна-жывёлагадоўчым колгасе і саўгасе былі перавыкананы.

Неабходна дабіцца, каб кожны колгасьнік усьвядоміў вялізарнейшае эканомічна-палітычнае значэньне соцыялістычнай рэконструкцыі і разгортваньня жывёлагадоўлі, і сваім напасрэдным удзелам быў-бы ў першых радох барацьбітоў за стварэньне і максімальнае разгортваньне буйной соцыялістычнай жывёлагадоўлі, у першых радох барацьбітоў за ажыцьцяўленьне дырэктыў партыі.

Бальшавіцкія тэмпы работы, шырокае ўкараненьне соцыялістычных мэтодаў працы, стымулюючых далейшае пасьпяховае разгортваньне жывёлагадоўчай гаспадаркі, укараненьне здзельшчыны, ліквідацыя ўраўнілаўкі, непрымірымая, упартая барацьба з правымі і „левымі" опортуністычнымі хістаньнямі ў пытаньнях рэконструкцыі і разгортваньня соцыялістычнай жывёлагадоўлі—вось верны залог і неабходнейшая ўмова пасьпяховага вырашэньня жывёлагадоўчай проблемы па шляху стварэньня буйных соцыялістычных мяса-малочных таварных гаспадарак—магутных фабрык мяса і малака.

Віт. Сідарук.

Папраўка

У зьмешчанай адносіне Сожска-Дняпроўскай сплаўнай канторы па пытаньню вынаходства тав. Пякурына („Чырвоная Зьмена", № 196) па недагляду ўкралася грубая памылка. Напісана: „Выходзячы з гэтага мэтод тав. Пякурына павінен даць 8500 руб. эканоміі". Трэба чытаць: „88.500 руб. эканоміі".

Адказны рэдактар МІХ. ПЛАТАЎ.

Друкарня імя тав. Сталіна.

Галоўлітбел № 599